

Категоризация на вредителя цитрусов трипс (*Scirtothrips citri*) за територията на Европейския съюз (ЕС)

*Панелът по здраве на растенията на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) е извършил категоризация за вредителя цитрусов трипс (*Scirtothrips citri* (Moulton) от разред *Truncu* (Thysanoptera), семейство *Thripidae*, за територията на Европейския съюз.*

*Този трипс е добре дефиниран и отличаващ се вид, който се среща в Северна Америка и Азия. *S. citri* нанася повреди по цитрусовите растения и боровинките (най-вече по Американска боровинка – *Vaccinium corymbosum*), но повреди са били регистрирани по над 50 различни вида гостоприемници от 33 растителни семейства.*

Към този момент не е известно този вредител да се среща на територията на съюза, поради което е включен в списъка на приложение ПАІ към Директива 2000/29/ЕО¹.

S. citri се храни само по младите активно развиващи се зелени части и по плодовете. Презимува единствено в стадии яйце. Всички представители на *Scirtothrips spp.* преминават през пет стадии на развитие: яйце, два активно хранещи се незрели стадия, известни като първи и втори ларвен стадий, два не хранещи се незрели стадия, известни като предкакавиден и какавиден стадий и хранещи се крилати възрастни.

Известно е, че при 31°C, възрастните женски представители на *S. citri* живеят между 26 и 30 дни. Женските обикновено снасят около 25-35 яйца през целия си живот, макар че са регистрирани до 250 снесени яйца. Възрастните индивиди от първото поколение се появяват от февруари до март. В зависимост от температурата могат да се развият до 11 поколения на година. Установено е, че при 25°C развитието от яйце до възрастно отнема 16 дни, а при 31°C това развитие отнема по-малко от 13 дни.

¹ Директива 2000/29/ЕО на Съвета от 8 май 2000 година относно защитните мерки срещу въвеждането в Общността на вредители по растенията или растителните продукти и срещу тяхното разпространение в Общността (ОВ L 169, 10.7.2000 г.)

Вероятните пътища за навлизане на *S. citri* на територията на ЕС са: растения за засаждане и свързаните с тях почви (при наличие на предкакви и какавиди), млади листа и плодове; рязан цвят с млади листа или плодове.

Поради липсата на солидни данни, няма яснота, относно другите гостоприемници, които биха могли да осигурят път за навлизане чрез растения за засаждане или рязан цвят.

Потенциалът на *Scirtothrips spp.* да се разпространява естествено е относително ограничен. Възрастните индивиди на *S. citri*, не могат чрез активно летене да преминават големи разстояния между гостоприемниците. Международното разпространение на дълги разстояния е най-вероятно да се осъществява чрез търговия с растения или части от растения.

Много от растителните видове отбелязани като гостоприемници на *S. citri*, се срещат на територията на ЕС. Такива видове са представители на род цитрус (*Citrus spp.*), род лоза (*Vitis sp.*) и индийско манго (*Mangifera indica*), както и декоративни растения от род роза (*Rosa spp.*) и род финикова палма (*Phoenix spp.*). Гостоприемници могат да бъдат род боровинки (*Vaccinium sp.*), род дъб (*Quercus spp.*) и род ела (*Abies spp.*).

От всички изброени гостоприемници само при американската боровинка (*V. corymbosum*) *S. citri* има статут на вредител в Калифорния, както и при цитрусовите в югозападните райони на САЩ и Азия.

Основните гостоприемници присъстващи в ЕС, за които се счита, че има риск са цитрусови и боровинкови растения.

Повреди, които *S. citri* нанася по рисковите растения гостоприемници за ЕС

Храненето и яйцеснасянето на *S. citri* по цитрусовите плодове не намалява добивите, но може да доведе до влошаване на търговския вид на плодовете, което да засегне продаваемостта на плодовете предназначени за прясна консумация.

Повредите по боровинката се състоят в навиване и неравномерно нарастване на новите листа, забелязват се и повреди по клоните, което би довело до залагане на по-малко плодове през следващата година, но качеството на плодовете не е засегнато. Подобни щети, може да се очакват и за ЕС.

Мерки целящи предотвратяване на навлизането

Настоящото законодателство на ЕС (приложение II част А към Директива 2000/29/ЕО) забранява вноса на цитруси (*Citrus*), кумкуат (*Fortunella*), див лимон

(*Poncirus*) и техните хибриди, различни от плодове и семена от трети страни. Освен това, мерките, насочени към вноса на растения за засаждане в стадии на покой (без наличие на млади листа или плодове), без почва/прикрепена хранителна среда, намаляват вероятността, вредителя да навлезе чрез други гостоприемници.

Фактори ограничаващи ефективността на мерките за превенция

- Поради малките си размери са трудни за откриване;
- *S. citri* е полифаг с голям брой потенциални гостоприемници;
- *S. citri* е способен да развие резистентност към някои пестициди.

Мерки за контрол

Биологичен контрол: *S. citri* има голям брой естествени врагове, най-често акари.

Химичен контрол: инсектициди могат да се прилагат 2 – 3 месеца след опадане на венчелистчетата, с цел защита на младите нарастващи цитрусови плодове.

Агротехнически мерки: да не се допуска потенциално развитие на растения гостоприемници в близост до или в овощните градини.

Като се има предвид, че съществуват климатични прилики между районите, където S. citri се среща в САЩ и районите, в които растенията гостоприемници се срещат в ЕС, S. citri има потенциала да се установи на територията на съюза, особено в районите на отглеждане на цитруси и боровинки около Средиземноморския регион, където могат да възникнат загуби на качество при цитрусовите плодове и загуба на добив при боровинките.

Източник:

Pest categorisation of Scirtothrips citri; EFSA Journal 2018;16(3):5189 [23 pp.]. – <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5189>

Изготвил:

Николай Спасов, младши експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

22.03.2018 г.